

Mánáidgárdiid
váhnenlávdegoddi

Irhkeme maana- giertesne

Gokte máhttit ruoktu guovttos mánáidgárdi
ovttasbargat?

Maana jih tsælløe

Irhkeme maanagiertesne gellielaakan sjugniehtávva, gaskem jeatjah maanah plaakenieh jallh álkolen hööltesuvvieh stáåkedimmeste bieleden geerve almetjih Leah meatan. Gosse maanah irhkesuvvieh aktem hijven ektievoetem, stáåkedimmiem jih lieremem dessieh.

Dotkemereektehtse Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen (Lund, j,j 2015), vuesehte dovne maanah, barkijh jih eejhtegh vienhtieh irhkeme maanagiertesne gáávnesse.

Reektehtse vihteste stáåkedimmie jih vienevoete Leah dihte ellen vihkielommes maanide maanagiertesne, jih gihtjehtimmine maanajugimie váajnoes sjædta guktie maanah vienevoetem dáåjroeh jih guktie meatan vaaltasuvvieh stáåkedimmesne Leah dihte eevre vihkielommes jis edtjeh maanagiertesne trájjadidh. Geerve almetji baelie jih eadtjohkevoete maanaj stáåkedimmesne lea dan ávtteste eevre daerpies.

Dotkemereektehtsisnie irhkemem numhtie tjielkeste:

”Irhkeme maanijste maanagiertesne lea dahkoeh geerve almetjijstie jih/jallh jeatjah maanijste mah maanaj dáåjressem narrahtieh govlesovvedh, jih vihkeles almetjinie árrødh ektievoetese.”

Daate tjierteste gaajkh geerve almetjh
diedtem utnieh heerredidh olles maanah
ålkolen hööltesovvh. Maanagierte edtja vie-
hkine årrodh maanan tråjjine, jieledeaavojne,
haalveminie jìh domtesinie jìjtsearvojste, jìh
narrahtimmieh jìh irhkemem heerredidh.

MEM tuhtjie vihkele dåårjese dñhte mij
irhkesåvva jìh maanaj dåårjesh jìh domtesh
itmieslaakan vaaltasuvvieh. Barkoe irhkemen
vööste tjuara teemine årrodh mij jåhta abpe
maanagierten aarkebiejjien.

Maanagiertesne vårome biejesåvva skuvlese
jìh barkoejjieliedasse. Irhkemen vööste barkedh
tjuara dan åvteste aareh aelkedh guktie maanah
hijven vuajnoeh jìh ektiespielemöönsterh evtiedieh
dovne daesnie jìh daelie.

**MEM lea guejmie
Guejmievoetesne Irhkemen
Vööste ...**

... mij edtja viehkine årrodh
åvtehkidie jìh maanagiertide
nænnostidh, jìh maahtoem jìh
daajroem geerjehtidh.

Guktie irhkeme smaave maanaj gaskem vååjnoe?

Taalh nasjonaale jñh gaskenasjonaale dotkemistie jeerehtieh, men åejvieleav-loe illedahkijste vuesehte gaskem 6 jñh 12 prosentih maanijste maanagiertesne irhkesuvviah, Irhkemevæhtah maehtieh årrodh :

- Ålkolen hööltesovvedh stååkedimmeste jñh darjoemijstie
- **Erting, bli ledd av, kalt sårende ting nerrehtimmie,**
- daekieh biejstenieh jñh vöörhkesuvviah
- tsaepmeme, nehkielimmie jñh hur veme

”Treating children with respect means taking their subjective experiences seriously by listening, understanding, confirming and passing on the knowledge from their standpoint.” (Lund, m.fl.2015),

Maam maanagierte jñh eejhtegh maehtieh darjodh?

Irhkeme daamtaj heannede gosse geerve almetjh eah dam vuejnieh jñh maahta geerve årrodh dam vueptiestidh. Dan åvteste daerpies geerve almetjh Leah lihkebisnie jñh maanaj ektiespielem jñh stååkedimmie vihtesjieh, guktie daejrieh mij heannede. Doh geerve almetjh tjuerieh «irhkemepæallojde utnedh» jñh diedtem vaeltedh gosse narrahtimmieh jñh ålkoestimmie sjugniehtuvviah. Gosse irhkemem vuepteste dellie geerve almetjh tjuerieh tjyölkehke årrodh, vietseslaakan jiehtedh sijjieh eah irhkemem jååhkesjh jñh råajvarimmiejgugmie nierhkedh. Akten maanese mij irhkemem dååjroe lea vihkele dåårjoem jñh viehkiem åadtjodh desnie jñh dellie.

Geerve almetjh aaj maehtieh maanah narrahtidh baakoejgumjie jïh dahkoejgumjie. Gosse mierhkeleahpah maanide beaja goh «måsnoeh» jallh såemies maanide jïjnjem tsåatskelesvoetem vedtedh, barkijh jïh eejhtegh maehtieh meatan årrodh stigmatiseeredh jïh maanide joekehtslaakan giëtedidh. Maanagierten barkijh tjuerieh ektie tjïelkestamme maanavuajnoem utnedh, guktie maadthaarvoeh goh ååkteme jïh hijven hokse leah jarngesne goske maanajgumjie gaskesadta. Doh geerve almetjh maanaj bïjre tjuerieh aaj voerkes jïh ussjedihks tsiehkiem jïjtsasse utnedh goh råållamodellh, jïh tjïelke vuekiem utnedh guktie lea jeatjah maanajgumjie, barkoevoelpigumjie jïh eejhtegigumjie.

Maanah maehtieh jïjtjh meatan årrodh hijven byjresem maanadåehkesne sjugniedidh. Gosse dah meatan vaaltasuvvieh barkosne hijven ektievoetem sjugniedidh, maanah maehtieh dej geerve almetjigumjie ektine ektesne soptsestidh guktie gaajhkesh maanagiertesne edtjeh sinsitnien vööste årrodh. Maanaj baajnehtimmie lea vihtiestamme maanagiërtelaakesne § 3. maanaj reakta meatan årrodh: «Maanan vuajnoeh edtjeh leavloem åadtjodh maanan aalteren jïh skearkagimmien mietie.»

“Stååkedimmesne jeatjah maanajgumie maanah nuepiem åadtjoeh vuesiehtidh jïh damtedh jïjtsh dååjrese veartenistie lea faamosne, jïh gosse maehtieh dam mubpiejgumie juekedh, dellie aaj ektievoetem jïh ektiedimmiem sjugnede.”
(Bae, 2005).

Geerve almetjh tjuerieh:

- Maanajgumie årrodh guktie irhkemem dåårjoeh
- Nuekie lihke årrodh guktie vuejnïeh jïh guvlieh
- eadtjohke, baahkes jïh eadtjohke årrodh
- pryöjjadidh

Maanagiertesne barkijh maehtieh soptsestallehm tjirrehtidh maanajgumie, juktie åadtjodh maam akt daejredh tråjjen jïh ektiespielen bijre maanadåehkesne.

Tjuara öörnegen mietie barkedh juktie ååktemem jïh toleraansem eevtjedh maanaj gaskem maanagiertesne. Barkoe mij hijven vuajnoeh eevtjie maanagiertesne maahta irhkemem jïh narrahtimmïeh jïjnjem heerredidh maanaj gaskem, dovne mearan maana lea maanagiertesne jïh mænngan maanan jieliedisnie. Vienevoete maanaj gaskem aaj vihkeles krïevenasse juktie irhkemem heerredidh. Eejhtegh jïh barkijh joekoen vihkeles laavenjassem utnieh vienevoetese maanaj gaskem sjiehteladtedh jïh vienevoetem eevtjedh.

Laavenjostoe hiejmen jih maanagierten

Joekoen vihkele eejhtegh meatan vaaltasuvviah barkosne irhkemem heerredidh, vueptiestidh jih tjöödtjestidh maanagiertesne. Eejhtegh tjuerieh aaj maanagiertesne bieljelidh jis irhkemem maanaj gaskem vueptiestieh. Joekoen vihkele eejhtegh jih barkijh ektesne soptsestieh jih berkieh juktie irhkemem jih narrah-timmieh tjöödtjestidh, jih soejkesje dorjesávva guktie maahta daam heerredidh vueptiestidh jih tjöödtjestidh.

Lissine jijtse maanan tråjjem jih bueriedomtesem bæjjesse fulkesidh, dle joekoen vihkeles eejhtegh aaj mubpiej maanah seatedh jih dejtie meatan vaeltieh jijtsh aarkebiejjien sijse.

Dam maahta darjodh jis dejtie jeatjah maanide heelsie maanagiertesne, dejgumie sopteste jih mubpiej maanah gåatan bööredidh. Eejhtegh maehtieh aaj viehkiehtidh hijven byjressem maanagiertesne eevtjedh jis hijvenlaakan soptseste maanagierten, barkiji jih dej jeatjah maanaj bijre jih dej fuelhkiej bijre gaskesmh.

Mánáidgárdiíd
váhnenlávdegoddi

Irhkeme maana-giertesne

Maanagierti Eejhtegemoenehtse

© 2021

foreldreutvalgene.no

post@fubhg.no

telefovdnummar: 477 99 200

